

AST - Asociația "Semănătorul Tismana", C.I.F. 29532170

Str. Tismana, nr. 153, cod poștal 217495 Tismana, Jud. Gorj, tel. 0253 374 153, e-mail redactia@samanatorul.ro

Cont BCR în RON --- RO45RNCB0149125641110001

Nr. 14/18 iul. 2016

Propunere privind sprijinirea de către Consiliul Local și Primăria orașului Tismana a Proiectului PILOT "Dezvoltarea patrimoniului național din Tismana" - având ca țintă protejarea și conservarea monumentului istoric, cod LMI, GJ-I-s-B-09152, „Așezarea din epoca bronzului de la Topești - Cetate” prin amenajări adiacente sitului arheologic în scop turistic și promovarea acestui monument istoric la nivel național și internațional -

Despre importanța proiectului și beneficiile lui pentru oraș.

Consecințele acestei colaborări între autoritățile locale ale orașului Tismana și asociația noastră vor fi benefice pentru locuitorii orașului care vor găsi un loc de muncă la amenajările căilor de comunicație, muzeului subteran, introducerea liniei electrice subterane sau alte organizări de șantier sau post-șantier, cum ar fi ghizii turistici sau echipa tehnică de întreținere, informare și promovare turistică de la muzeu.

Va fi un proiect de anvergură, după modelul site-urilor arheologice din occident, cu tehnică electronică HD de primă generație care va prezenta în muzeu, prin proiecții HD în virtual, felul de organizare a primelor triburi primitive din această zonă, dovedind astfel faptul că **urme ale civilizațiilor primitive preistorice există pe teritoriul României** la fel ca în alte țări din jur, în orientul mijlociu, Câmpia Mesopotamiei sau Africa. Aici însă, nu e vorba de dezvoltări sociale umane superioare, aidoma dinastiilor egiptene ce încep o organizare socială superioară în jurul a 10 000 de ani a.Chr. ci de grupuri primitive mult mai vechi ce trăiau în epoca pietrei cioplite de acum 35 000 de ani în Tihomir, Cozia (Sohodol), Petreni și Dârmoxa (Topești).

Pajiștile Depresiunii Tismana-Celei, respectiv cele din Topești, sunt și ele folosite în epoca bronzului timpuriu, adică acum 2500-2000 a.Chr. după periodizarea lui Dinu Giurescu și chiar mai înainte după sistemele cronologice folosite de către arheologii Petre Roman și Alexandru Vulpe.

Orașul Tismana va dispune, la sfârșitul proiectului, de două mari muzee: Muzeul BNR de la mănăstire și Muzeul Topești-Cetate, pe lângă muzeele mai mici din centru și din incinta mănăstirii. Prezentul proiect pilot, va conduce la reconsiderarea pe o treaptă superioară a statutului orașului Tismana ca localitate de prim nivel privind resursele antropice de care dispune.

Proiectul este gândit de natură să nu implice autoritățile locale la cofinanțări care ar îngreuna execuția bugetară a orașului. Implicarea va consta doar în avizări ale CL și eliberări de acte necesare proiectului.

Descrierea sitului arheologic prin cercetările mai recente la fața locului

Primele cercetări la fața locului au fost făcute în perioada anilor 1975, când conducerea Școlii generale Topești organizează o tabără de vară de 14 zile, cu 10 elevi, pentru „Expedițiile Cutezătorii”, conducătorii fiind Chirimbu Constantin, comandant de pionieri, prof. de istorie și Tomoniu Nicolae, prof. de matematică, ca topograf, fotograf și conducător de expediție. Contribuția Insp. Școlar a fost de 1200 lei, iar a părinților de 1800 lei, pentru hrană, transport, medicamente, materiale pentru marcaje, negative foto. Echipajul se numea „Montana Topești” și a luat locul I pe țară pentru marcarea de traseu turistic și descrierea zonelor de interes arheologic la Petreni, Dârmoxa și Cetățui, cu strângerea de piese pentru un muzeu școlar. C. Chirimbu, ca prof. de istorie a adunat din cursurile sale de student, informații despre așezarea arheologică Topești-Cetățui cu vechime în perioada pietrei cioplite – epoca bronzului timpuriu. Din aceste informații și din cele adunate de conducătorul de expediție de la muzeul județean, s-a ajuns la concluzia că așezarea din Topești-Cetățui trebuie să fie periodizată în timpul întinderii maxime a culturii Glina. Cultura Glina se răspândește în SE Transilvaniei, faza a treia, prin cultura Glina-Schneckenberg, din Dealul Melcilor, lângă Brașov, după ce în prima fază cultura Glina ocupă bazinul Dâmboviței, iar în a doua, bazinul estic al Oltului. Migrația culturii Glina s-ar fi produs prin pătrunderea culturii Cernavoda I, care a dislocat cultura Gumelnița, spre nord-vestul Câmpiei Române. Aici cultura Glina s-a menținut în faza culturii Gumelnița B, iar spre sud, o ramură migrează spre cultura Verbicioara și culturile din Bulgaria de SW în faza a șaptea.

Așezarea arheologică Topești-Cetățui se plasează deci în a treia fază a culturii Glina în Oltenia de nord și care se leagă cu culturile transilvănene, în faza a cincea având loc pătrunderea Glina spre Serbia. Nu trebuie să vedem aici o migrație de triburi în sensul real al cuvântului ci o asimilare de practici legate de creșterea animalelor și execuția unor artefacte de uz casnic sau vânătorească, sau, și mai precis, totalitatea vestigiilor materiale (unelte, ceramică, podoabe, arme, locuințe, așezări etc.) și spirituale (manifestări artistice, magice-religioase și funerare) păstrate, prin intermediul cărora poate fi reconstituită imaginea comunității omenești dintr-o anumită epocă istorică.

Astfel, la Topești-Cetățui practica asimilată de la alte culturi constă în alegerea unor „cioace”, cum zic azi topeștenii, adică ridicături de teren greu accesibile, adevărate cetățui naturale, înconjurate pe unele laturi de șanțuri săpate de apă, care se pot amenaja fie pentru a locui dar mai ales pentru a amenaja vârfurile (cu pari ascuțiți legați cu nuiiele) ca un loc sigur pentru ținerea animalelor în siguranță față de prădători cum ar fi lupii sau urșii.

După analiza materialelor arheologice din epoca bronzului timpuriu, creșterea vitelor, cultivarea pământului, vânătoarea și meșteșugurile (olăritul, prelucrarea pietrei, osului, cornului) au fost componentele vieții economice din perioada respectivă, pentru a se asigura hrana necesară tribului și unele produse indispensabile traiului cotidian.

După localitatea unde au fost găsite materialele de tip antropogen găsim diverse culturi (vestigii materiale și spirituale) cum ar fi culturile Gumelnița, Cernavodă, Verbicioara, Coțofeni, Gârla Mare, ș.a.

Prezentăm toate aceste informații pentru a nu trata cuvântul „Cetate” la nivel elementar, în sensul că la Topești ar fi fost cândva o cetate, o fortăreață cu ziduri și întărituri aidoma celor din evul mediu. Așa s-a întâmplat după ce echipajul pionieresc „Montana Topești” a început cercetarea zonei numită „La Cetățui” și mai ales la „Cioaca mare” denumită la figurat „Cetate”. Unii locuitori au început săpăturile acolo, după anul 1975, cu gândul că sub deal s-ar ascunde o veche cetate, respectiv comori. Săpăturile au început în vârf, baza dealului fiind mult mai largă și chiar inaccesibilă în est și sud. Bineînțeles că săpăturile s-au făcut atunci pe ascuns, de frica miliției, cei care au săpat neavând nicio bază documentară. Dacă aveau, ar fi trebuit să sape pe platoul sud-vestic de la baza dealului care fusese cercetat de Cezar Bolliac în 1869 și mai târziu de Al. Odobescu. Tot la sfârșitul secolului al XIX-lea, arheologii Grigore Tocilescu și Pamfil Polonic își îndreptaseră cercetările la izvoarele ce ieșeau de sub platoul Cetățuilor în partea de vest și nord a punctului „Cetate” unde existau izvoare naturale sau amenajări antropice pentru adăpatul animalelor.

A existat și o parte bună a săpăturilor neoficiale, groapa cea mare săpată în vârf, spre sud-vest, ajungând sub stratul fosil, destul de gros, la un strat de piatră bătătorit. Consultat un geolog, acesta a respins ideea unei cetăți dar stratul putea fi o amenajare antropică foarte veche având în vedere disponerea materialului pietros ca fundament al unui spațiu de suprafață bine determinat. Atunci s-a lansat ideea unei împrejurări pentru animale, locuirea păstorilor aflându-se pe platoul sud-vestic de la baza dealului Cetățuia sau pe alte „cetățui” mai mici din jur, sălașe de grupuri primitive, bine protejate de factorul natural, la câmpie grotle și peșterile de carst lipsind.

Săpături ale țărănilor au existat și în anul 1914 după ce arheologii au descoperit în anul 1913 olane groase de la un apeduct roman. Sătenii au mai depistat obiecte de metal și monede romane, arheologii ajungând la concluzia că a existat și o așezare rurală romană pe marginea de nord a platoului „Cetățuile”. De atunci probabil că provine și cuvântul cetățuie din latinescul civitas=sat, oraș, la fel cum și în fața bisericii din Vâlcele există intersecția de drumuri numită piazz, provenind din latinescul „piazza”=piață.

După crearea Fundației Tismana s-au reluat cercetările la Cetate cu gândul că vom putea obține fonduri pentru punerea în valoare a acestei așezări preistorice. Cei trei primi fondatori, C. Chirimbu, C. Jerca și Vasile Surcel au studiat terenul. S-a depistat poteca ce duce de la locuințe la țarcul din vârf, care avea accesul doar din partea nordică. Fonduri pentru proiect nu s-au găsit iar C. Chirimbu a abandonat Fundația Tismana. S-a cooptat ca fondator Tomoniu Nicolae care avea legături cu ONG-uri din Belgia și Franța în speranța că occidentalii ne vor ajuta la proiectul „Topești-Cetate”. Dar estimarea costurilor unui proiect de anvergură îi depășea și pe ei.

Acestea sunt informațiile preliminare pe care le putem da Consiliului Local al Orașului Tismana.

Avem certitudinea că propunerea de sprijinire a proiectului nostru va obține acordul tuturor consilierilor, al primarului și viceprimarului, pentru beneficiul orașului nostru. Amenajarea unui muzeu turistic de mare importanță arheologică la Tismana va păstra orașul la primul nivel privind resursele antropice de care dispune.

Asociația „Semănătorul Tismana”

Președinte,

Nicolae N. Tomoniu

Manager proiect,

Gheorghe-Antonio Tomoniu